

1.DAĻA

FORUMA 1.DAĻAS IERAKSTS: [video](#)

PROVIDUS PREZENTĀCIJA: [uzklikšķināt](#)

PANEĻDISKUSIJA:

**“Iedzīvotāju padomes un to loma
pašvaldībās – ko no tām sagaidām?”**

Valdis Maslovskis
LR Saeimas deputāts

Gita Zemīte, Valles pagasta
iedzīvotāju padome

Linars Kumskis
Siguldas mērs

Vija Piziča, Viļānu iedzīvotāju
padomes vadītāja

Ginta Alberta, laikraksta
“Dzirkstele” redaktore

- Aktivizēt iedzīvotājus darboties iedzīvotāju padomēs, kopienas aktivitātes ir sarežģīti;
- Nav līdz galam skaidras izpratnes par Iedzīvotāju padomju funkcijām vs pašas pašvaldības atbildību, deputātu lomu.
- Iedzīvotāju padomēm ir konsultatīvs raksturs, nevar pārņemt pašvaldības pienākumus.
- Iedzīvotāju padomes jāveido vietās, kur pēc tām ir pieprasījums. Lai būtu pieprasījums, vairāk jāskaidro iedzīvotāju padomju loma un nozīme (vietējie mediji, pati pašvaldība u.c.)
- Izaicinājums ilgstoši noturēt aktivitāti, dažas iedzīvotāju padomes ir ļoti aktīvas, citās nav tik lielas jaudas. Liela nozīme aktīviem iedzīvotāju padomju vadītājiem.
- Nevalstiskās organizācijas nevar aizstāt iedzīvotāju padomes, jo tās darbojas noteiktā jomā, kamēr iedzīvotāju padomju darbs aptver visus jautājumus, atšķiras pārstāvniecība.
- Iedzīvotāju padomes var ar savu aktivitāti panākt būtiskus uzlabojumus vietējā kopienā, piedalīties interešu aizstāvībā ne vien ar pašvaldības, bet arī valsts institūcijām.

2.DAĻA

JAUTĀJUMU UN ATBILŽU SESIJA AR VARAM MINISTRI I. BĒRZIŅU

- Ministre uzskata, ka IP ir būtisks rīks kā padarīt iedzīvotāju balsis skaļākas, pašvaldības spējai sadzirdēt ko iedzīvotāji vēlas un kam iebilst;
- ministre piekrīt, ka ministrijai nepieciešams palīdzēt ar metodiskajiem materiāliem, piemēram, kā iedzīvotāju padomes var sagatavot lēmumprojektus;
- ministre piekrīt, ka pašvaldībām būtu noderīgi radīt vienotu platformu, kur iedzīvotāju padomes var apmainīties ar idejām un risinājumiem, taču neizskanēja konkrētas ieceres to tuvākajā laikā paveikt;
- ministre apliecinā, ka VARAM strādās, lai valsts reģistri bez maksas būtu pieejami pašvaldībām to izmantošanai jau esošajās platformās, mobilajās aplikācijās, kas atvieglo elektronisko balsošanu, ja tāda tiek rīkota.

DARBNĪCU KOPSAVILKUMS

1. DARBNĪCA: Iedzīvotāju padomju funkcijas un uzdevumi

Darbnīcā izskanēja šādi priekšlikumi attiecībā uz iedzīvotāju padomju FUNKCIJĀM:

- informēt iedzīvotājus par pašvaldības darbu/prioritātēm;
- nodrošināt tiltu starp iedzīvotājiem un pašvaldību (uzzinot iedzīvotāju vajadzības, saprast pašvaldību iespējas);
- pārstāvēt iedzīvotāju intereses pašvaldību lēmumu pieņemšanā;
- dažādos gadījumos rīkot publiskās apspriedes par iedzīvotājiem svarīgiem jautājumiem, tai skaitā, arī gadījumos, kur šādas sanāksmes kā obligātas nenosaka likums;
- būt par pirmo filtru līdzdalības budžetu projektu idejām, kuras tālāk attīstīt vai tieši otrādi, nav vajadzības;
- sadarboties ar civilās aizsardzības komisijām, lai zinātu pašvaldības plānu gadījumos, kad būs jāmoblīzē iedzīvotāji;
- sniegt viedokli/izvērtēt pašvaldības darbinieku veikumu attiecībā uz konkrēto teritoriju (piemēram, par pārvaldnieku darbu, par pagasta bibliotēkas vadītāja darbu vai kultūras centra, it īpaši, ja ir sūdzības no iedzīvotājiem);
- būt informētiem par pagastam/pilsētai piekrītošo budžeta daļu, līdzdarboties tā plānošanā.

Galvenie iedzīvotāju padomju IZAICINĀJUMI, ko redz foruma dalībnieki:

- pārāk liels administratīvais slogs - sagatavot sēžu protokolus, lēmumprojektus;
- pārāk liels juridiskais slogs - sagatavot pamatotus lēmumus, izvērtējumus, ieteikumus;
- nevajadzētu darīt lietas, kuras ir pašvaldības atbildībā/pieslēgties tikai izņēmumu gadījumos vai ja iedzīvotāji uzskata to par vajadzību.

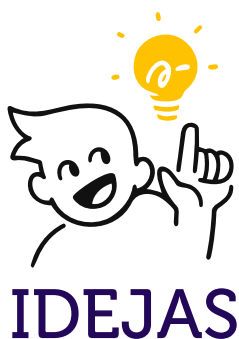

2. DARBNĪCA: Iedzīvotāju padomju sadarbība ar pašvaldību

Iedzīvotāju un pašvaldības pagastu/ apvienību pārvaldes sadarbība

---

- Kopumā veiksmīga sadarbība ar pārvaldniekiem, kuri regulāri piedalās iedzīvotāju padomju sanāksmēs;
- Izaicinājums tad, ja pārvaldnieks neizprot iedzīvotāju padomju jēgu, tad sadarbība nav iespējama;
- Pārvaldniekiem ir pieejama informācija, ko nepieciešams zināt iedzīvotāju padomju pārstāvjiem, tādēļ svarīga regulāra saziņa, dialogs.
- Ir iespēja ietekmēt dažādus pārvaldnieka kompetences jautājumus, piemēram, apspriest budžeta projektu attiecīgajai teritorijai, izlemt par prioritāri labojamiem ceļiem utt.
- Iedzīvotāju padomju un pārvaldnieka sadarbībai jābūt balstītai uz dialogu, nevis kontrolējamā – kontrolētāja attiecībām, abām pusēm ir kopīga interese par vietējās teritorijas iedzīvotāju labklājību.
- Iedzīvotāju padomes sagatavo un nosūta pārvaldniekam iedzīvotāju padomju sanāksmju protokolus.

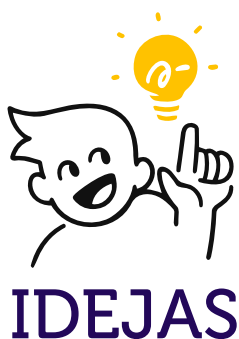

- Pašvaldība & pārvaldnieki kopīgi ar iedzīvotāju padomi piedalās kopīgos projektos;
- kopīga whatsapp grupa ar pārvaldnieku, kas ļauj ātri atrisināt dažādus jautājumus;
- ir pieredze, kad pašvaldības informatīvais izdevums labi atspoguļo iedzīvotāju padomes darbu;
- pārvaldnieks iesaista jautājumos, kuros nepieciešams izšķirties, kur pagasta pārvaldei jāiegulda līdzekļi pirmām kārtām.

Iedzīvotāju padomju un pašvaldības domes/ centrālā aparāta darbinieku sadarbība

---

- iedzīvotāju padomju sadarbība ar domes centrālo aparātu ir tad, ja neveiksmīga sadarbība pagasta līmenī ar pārvaldnieku;
- kopumā ikdienā reti nepieciešams vērsties pie novada pašvaldības vadības, biežāk saskarsme ar pārvaldnieku;
- nav pieredzes piedaloties lēmumu pieņemšanā, kas notiek pašvaldības komitejās, komisijās, bet dažām iedzīvotāju padomēm ir pieredze ar dalību domes sēdēs;
- novērots, ka nav skaidrs, kāda ir atšķirība starp vietējā deputāta lomu vietējā kopienā un iedzīvotāju padomes lomu;
- kopumā laba izpratne, ka sadarbība ir svarīga, taču pašvaldību darbiniekiem nav tādu resursu, lai panāktu konkrētas lietas ieviešanu, uzlabojumus;
- uzsākot iedzīvotāju padomes darbību, būtu lietderīgi rīkot iepazīšanās tikšanos ar pašvaldības galvenajām amatpersonām, lai saprastu, ko abas puses viena no otras sagaida un tālākā sadarbība būtu veiksmīgāka.

- Divos novados iedzīvotāju padomju pārstāvji piedalās budžeta projekta apspriešanā;
- Pašvaldības domes darbinieki un deputāti pēc iedzīvotāju padomju aicinājuma piedalās iedzīvotāju padomju sēdēs, kas palīdz atrisināt jautājumus uzreiz ar atbildīgajām amatpersonām;
- Vismaz reizi gadā visas iedzīvotāju padomes satiekas ar pašvaldības vadību, lai apspriestu savstarpējo sadarbību;
- Pašvaldības mājas lapā tiek publicēta informācija par iedzīvotāju padomju sanāksmēm, kad, kur un par kādiem jautājumiem tās notiek, lai pašvaldības darbinieki/deputāti un pašvaldības
- Iedzīvotāji labāk varētu izsekot iedzīvotāju padomju darbībai. + pašvaldību domju deputātiem ir svarīgi zināt, kas ir iedzīvotāju padomju darba kārtības jautājumi, jo viņiem jāzina, kas satrauc vietējos iedzīvotājus.

3. DARBNĪCA: Iedzīvotāju padomes sadarbība ar iedzīvotājiem

Komunikācija padomes ietvaros:

- Padomes WhatsApp grupa;

Informācijas iegūšana no iedzīvotājiem par vajadzībām:

- Anketu izplatīšana veikalā, aptiekā, pastā (pēc tam iedzīvotāju uzaicināšana izrunāt rezultātus);
- Elektroniskās anketas;
- Anketas vietējā avīzē;
- Jautāt iedzīvotājiem uz ielas, klausīties domu līderos (arī klačās, veikalniekos, deju kolektīvos);
- Lasīt FB un Twitter komantārus, lai uzzinātu iedzīvotājiem aktuālo;
- "Ierunāšanas poga" (inovatīva, nerealizēta ideja);
- Pastkastīte;
- Uzņemt iedzīvotājus pie sevis mājās.

Domes mājas lapā informācija par padomi:

- Baneris/ reklāma padomei;
- Padomes e-pasts.

Informācijas sniegšana par iedzīvotāju padomēm:

- Info izvietošana ciematu bibliotēkās;
- Organizējot pasākumus un tajos informējot (piemēram, telts tirgū);
- Bukletu un informācijas lapu izveide;
- Kapusvētki, baznīca
- NVO;
- Sasniegto rezultātu un labo darbu reklamēšana;
- Reklāmas video par padomi sociālajos tīklos.

Iedzīvotāju iesaistīšana padomju darbā:

- WhatsApp grupas pa interesējošām tēmām ieinteresētajiem iedzīvotājiem;
- Aicināšana uz atvērtajām sēdēm, lai iesaistās un klausās;
- Padomes identitātes (piemēram, logo) veidošana;
- Mudināšana teikt arī labo un vispār sarunāties savā starpā.

Izaicinājumi:

Ar padomes darbu saistītie:

- Laika trūkums pašiem padomes locekļiem;
- "Kaut ko grib, bet nezina, ko grib";
- Prasmju un zināšanu trūkums padomes locekļiem;
- Visi projekti prasa daudz laiku;
- Birokrātija (jāvāc paraksti daudz uz idejām, par katru ideju jāraksta iesniegums, katrā posmā kāds cenšas ideju apspiest);
- Valodas barjera;
- Ļoti svarīgi neuzņemties padomei par daudz!!!

Grūti sasniedzamās grupas:

- seniori;
- tie, kuriem ir augsta neuzticēšanās;
- tie, kuriem ir augstprātīga attieksme pret citiem, kas dara;
- dzīvojoši attālās vietās, viensētās;
- tie, kas baidās no represijām un pazemošanas no domes;
- jaunieši;
- "vasarnieki" (citviet pat 23 000 tādu, dažiem izaicinājums, ka atbrauc tikai uz vienu dienu);
- atkarības vielu lietotāji;
- uzņēmēji;
- vienaldzīgie pret apkārtni kopumā.

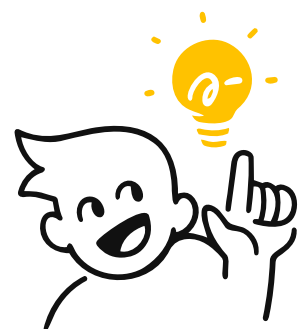
Padomes īstenoto pasākumu idejas:

- Erudītu konkurss par vietējo vidi;
- Talkas (piemēram, peoniju talka);
- Mākslas plenēri, ciemata svētki; Ielu svētki;
- Izvirza aktīvos iedzīvotājus apbalvošanai;
- Ziemassvētki un citi gadskārtu svētki;
- Tematisku diskusiju organizēšana (piemēram, izglītības);
- Mācības, kas noder iedzīvotājiem;
- Lāpu gājieni; koncerti baznīcā; Komandas diena;
- Ideju banka un citi.

Izaicinājumi:

Ar iedzīvotājiem saistītie:

- Nāk ar "lielo sāpi" - ne viss ir padomes kompetencē;
- Cilvēkiem vispirms ir svarīgi nodrošināt pamatvajadzības;
- Cilvēkiem ir idejas, bet pasivitāte piedalīties to ieviešanā;
- Tiek pieprasītas neizpildāmas lietas;
- Vāja izpratne par funkcijām (padomei par pašvaldības funkcijām, iedzīvotājiem par padomes);
- Cilvēku skaita samazināšanās kopumā;
- Stereotipiska izpratne (mēs jau guļamrajons, ko mums vajag);
- Cilvēki neizdara darbu līdz galam, kādam citam ir jāpabeidz;
- Cilvēki, kas sūdzās par visu un zema interese kopumā, vienaldzība;
- Nav informēti, kā var sasniegt plānus un vajadzīgo;
- Neuzticēšanās varai, līdz ar to arī iedzīvotāju padomēm.

IDEJAS

4. DARBNĪCA: Iedzīvotāju padomju savstarpējā sadarbība

Sadarbības galvenie mērķi:

informācijas apmaiņa;

izglītošanās;

saliedēšanās.

Vienas pašvaldības ietvaros

- Svarīgi, ka pieejama kontaktu liste / whatsapp čats, lai iedzīvotāju padomju pārstāvji varētu novada ietvaros sazināties, kad ir tāda nepieciešamība;
- Svarīgi iedzīvotāju padomju pārstāvjiem piedalīties pašvaldības rīkotajās publiskajās apspriešanās un atgādināt par savu eksistenci;
- Saliedēšanās nolūkos: kopīgi pasākumi (talkas, ballītes, labdarības pasākumi u.c.).
- Tematiskas mācības, pieredzes apmaiņas pasākumi. Piemēram: iesaistišanās arī civilās aizsardzības stiprināšanā novadā – kopīgs seminārs par to, kādu lomu var pildīt iedzīvotāju padomes.
- Lai iedzīvotāju padomes savā starpā nekļūtu par konkurentiem, tās ir jāiesaista pašvaldību saistošo noteikumu izstrādē, piemēram, līdzdalības budžeta noteikumu izstrādē;
- Informācijas apmaiņa par saturiski līdzīgiem jautājumiem, piemēram, būtu lietderīgi, ja kāds apkopo protokolus, par ko lemts un izsūta apkopojumu pārējiem, lai redz, kurā teritorijā kādi jautājumi lemti un nepieciešamības gadījumā var vērsties pēc padoma.

Nacionālā līmenī:

- nacionāla līmeņa forumi;
- kopīga platforma, kur pieejama informācija par iedzīvotāju padomju darbību.

KONTEKSTS

Forumu "Iedzīvotāju padomes: kopienu balss un palīgs pašvaldību izaugsmei" rīkoja Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas Administratīvi teritoriālās reformas rezultātu izvērtēšanas apakškomisija, British Council pārstāvniecība Latvijā, "Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS" un Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija.

British Council ir Apvienotās Karalistes starptautiska organizācija, kas jau devīto gadu Latvijā īsteno programmu "People to People Cultural Engagement", atbalstot saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības nostiprināšanos. Sadarbojoties British Council pārstāvniecībai Latvijā un domnīcai "Providus", kopā ar pašvaldībām arī iepriekš īstenotas iniciatīvas, lai veicinātu dialogu starp vietējo sabiedrību un pašvaldībām, kā arī celtu iedzīvotāju padomju pārstāvju kapacitāti efektīvākai interešu pārstāvībai. 2023. gada aprīlī organizācijas sadarbībā ar Rēzeknes novada pašvaldību rīkoja pirmo iedzīvotāju padomēm veltīto konferenci "Iedzīvotāju padomes Latvijā". Domnīca "Providus" arī izstrādājusi vadlīnijas iedzīvotāju padomju veidošanai pašvaldībās.

Sīkāka informācija: Līga Stafecka (liga.stafecka@providus.lv) Domnīca Providus